

УДК 343.102

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/675-676

Сергій ПЕРЕКОПСЬКИЙ
ад'юнкт відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ ПІД ЧАС ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАКОНОДАВЧІ ПРОПОЗИЦІЇ

Загрози воєнного вторгнення є серйозними викликами для міжнародної спільноти та стабільності в регіоні. Сьогодні в Україні ми стикаємося зі складною та напруженою ситуацією, спричиненою повномасштабним вторгненням та тривалим нарощуванням кількості російських військ на нашій території. Через військову агресію Російської Федерації проти України, ми стоїмо перед викликом захисту суверенітету та територіальної цілісності нашої країни. Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64, у подальшому затвердженого Верховною Радою України, в країні введений воєнний стан [3]. В даній доповіді ми спробуємо розглянути роль керівника органу дізнання та можливе розширення його повноважень в умовах дії воєнного стану в Україні.

В Україні проблемами інституту дізнання зазвичай займаються декілька ключових правоохоронних структур. Ось деякі з них: Міністерство внутрішніх справ (МВС) – основна Національна поліція України, яка відповідає за проведення розслідувань кримінальних справ та проступків; Служба безпеки України (СБУ) – спеціальна служба, яка займається збиранням інформації, контррозвідкою, боротьбою з тероризмом та забезпеченням національної безпеки, включаючи проведення дізнання у справах, які становлять загрозу для безпеки держави, Генеральна прокуратура України орган, відповідальний за нагляд за додержанням законності в країні, включаючи проведення розслідувань кримінальних справ та проступків. Ці структури та структурні підрозділи, належні до них, займаються вирішенням проблем інституту дізнання в Україні з різних перспектив, включно з правовими аспектами, процесуальними нормами, технічними питаннями та захистом прав людини.

Введення інституту дізнання, передбаченого Законом України від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [2]. З ухваленням вказаного вище Закону та його подальшого доповнення значно змінилися правила розслідування кримінальних проваджень у формі дізнання. І разом з поняттям «слідчий», виник новий учасник кримінального судочинства – «дізнавач». Дослідження діяльності органів дізнання, зокрема, міністерства внутрішніх справ, показали, що саме дізнавачі виконують основний обсяг кримінально-процесуальної діяльності вказаного міністерства. У сфері наукових досліджень довгий час висуваються різноманітні дискусії щодо ролі та місця інституту дізнання в структурі кримінального судочинства. У контексті воєнного стану, дізнавачеві, аналогічно до слідчого, ставляться додаткові завдання та обов'язки, пов'язані зі службовою діяльністю. Наприклад, це може включати патрулювання під час комендантської години чи забезпечення безпеки адміністративних будівель, незалежно від того, чи вони перебувають у складі слідчо-оперативної групи. Ці додаткові завдання створюють додаткове навантаження для дізнавача та вимагають від нього високої професійної підготовки та оперативності. Згідно з пунктом 6 частини 2 статті 39 Кримінально-процесуального кодексу України, керівник органу досудового розслідування має розширені повноваження в контексті розслідування кримінальних проваджень. Він може здійснювати досудове розслідування, користуючись повноваженнями слідчого, що дозволяє йому проводити слідчі дії та збирати докази для вирішення завдань досудового розслідування. Водночас керівник органу дізнання не має схожих повноважень, зокрема щодо розслідування кримінальних проступків. Він здійснює суміжні функції з керівником органу досудового розслідування, але «здійснювати досудове розслідування, користуючись при цьому повноваженнями слідчого» [1] не прописані в КПК України. Зважаючи на складні

виклики сьогодення, що становлять кілька факторів, відмічається важлива динаміка у виконавчій гілці влади в країні, яка супроводжується зростаючим акцентом на забезпечення національної безпеки та обороноздатності. У цьому контексті варто зазначити, що у зв'язку з веденням воєнного стану, а також зі змінами в законодавстві можливе зниження інтенсивності розслідувань кримінальних проступків. Це може виникнути через перенавантаження судової системи або недостатньої адаптації правоохоронних органів до нових вимог. Важливо наголосити, що такий розвиток подій є неприпустимим, оскільки може призвести до поширення безладу та неповаги до закону в суспільстві. Це, зі свого боку, може створити серйозні загрози для громадської безпеки і відкрити шлях до вчинення більш серйозних злочинів. Тому необхідно вжити заходів для забезпечення ефективної підтримки правоохоронних органів у виконанні їх обов'язків з метою забезпечення правопорядку та безпеки в країні. Зважаючи на вищезазначене, в контексті дії воєнного стану, запропоновано розширити компетенції керівника органу дізнання шляхом надання йому додаткових повноважень, котрі є суміжними з функціями керівника органу досудового розслідування. Зокрема, пропонується доповнити статтю 39-1 частину 2 пунктом 6 такими словами: «здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків, користуючись при цьому повноваженнями дізнавача». Ця пропозиція спрямована на оптимізацію роботи правоохоронних органів під час воєнного стану, забезпечуючи більш ефективне та оперативне розслідування кримінальних проступків. Це розширення повноважень дозволить керівнику органу дізнання ефективно сприяти забезпеченню правопорядку та безпеки в період воєнного стану.

У контексті воєнного стану та збільшення навантаження на дізнавачів, необхідно врахувати, що відповідні положення також поширюють свою дію на кримінально-процесуальну діяльність. Отже, умови воєнного стану впливають на розслідування кримінальних правопорушень та вимагають адаптації процесу розслідування до нових умов. З огляду на це, важливо розглянути можливість надання керівнику органу розслідування додаткових функцій у процесі дії воєнного стану. Це може включати здійснення розслідування кримінальних правопорушень за аналогією з функціями, які виконує начальник слідства згідно з чинним законодавством. Такий підхід дозволить оптимізувати роботу правоохоронних органів та забезпечити ефективне функціонування системи правосуддя в умовах повномасштабного вторгнення.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 р. № 2617-VIII : станом на 20 груд. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

3. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.

УДК 343.985

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/676-679

Сергій СТЕЦЕНКО
аспірант відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗА ст. 206-2
КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності, зокрема протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації (ст. 206-2 КК України) спричиняють не тільки шкоду законному суб'єкту господарювання, але й негативно